

Põhivara versus väikevahendid hindamise juhend (PRIA 07.06.2019)

Maaeluministri määruse nr 11 (vastu võetud 23.10.2015) "Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus" § 30 lg 2 p 3 kohaselt loetakse projektitoetuse taotlemisel abikõlblikeks masina, seadme, **sisseseade või muu põhivara** ostmise, liisimise ja paigaldamise kulud.

Materiaalse põhivara arvestuspõhimõtted ja selle kajastamine raamatupidamise aruandluses on reguleeritud Raamatupidamise Toimkonna juhendiga nr 5 "Materiaalne ja immateriaalne põhivara" (RTJ 5).

RTJ 5 annab meile järgise **materiaalse põhivara definitsiooni**:

"Materiaalsed põhivarad on materiaalsed varad, mida ettevõtte kasutab toodete tootmisel, teenuste osutamisel, rendile andmiseks või halduseesmärkidel ja mida ta **kavatseb kasutada pikema perioodi jooksul kui üks aasta.**"

Materiaalsele põhivarale määratakse alati tema kasulik eluiga, mille alusel arvutatakse raamatupidamises **vara kulumit ehk amortisatsiooni**.

Kasulik eluiga on: periood, mille jooksul vara ettevõtte poolt tõenäoliselt kasutatakse; või tooteühikute (või muude sarnaste ühikute) arv, mida ettevõtte antud vara kasutamisest saab.

Materiaalne põhivara peab vastama järgmistele allpool nimetatud kriteeriumidele.

Esimeseks kriteeriumiks on asja kasutusiga.

- Materiaalset põhivara kasutatakse ettevõtluses pika ajavahemiku jooksul. "Pika ajavahemiku jooksul" tähendab – ajavahemiku jooksul, mille kestus ületab ühte aruandeperioodi.

Teiseks kriteeriumiks on nende asjade kasutamise eesmärk.

- Materiaalsesse põhivarasse kuuluvad esemed, mida kasutatakse
 - toodete tootmiseks,
 - kaupade tarnimiseks,
 - teenuste osutamiseks,
 - rendile ja üürile andmiseks, laenamiseks või kasutamiseks muudel alustel. - halduseesmärkidel.

Kolmandaks kriteeriumiks on asja maksumus ehk hind.

- Kui ühe asja (või komplekti moodustavate asjade kogumi) soetusmaksumus ületab **alampiiri**, tuleb kõrgema soetusmaksumusega varad arvele võtta põhivarana ja madalama soetusmaksumusega kanda kuludesse nende kasutuselevõtmise hetkel. Alampiiri peab olema kehtestatud ettevõtte raamatupidamise sise-eeskirjades.

Seega: iga ettevõtja saab ise otsustada, millisest summast alates lugeda vara materiaalseks põhivaraks ja võtta sellisena arvele. Alampiiri osas otsuse tegemisel ei tohi unustada olulisuse printsiipi (asja/komplekti hind peab olema märkimisväärne). **Lähtudes olulisuse printsiibist ei**

võeta arvele ja ei kajastata bilansis (ei kapitaliseerita) põhivaradena väheväärtuslikke varasid, isegi juhul kui nende kasutusiga ületab ühte aastat.

Väheväärtuslike varade (väikevahendite) lihtsustatud arvestus (otse kuludesse kandmine) ongi lubatud just sel põhjusel, et ei tehtaks liiga suuri kulutusi ja jõupingutusi ebaolulise info saamiseks (raamatupidamisarvestuses arvele võtmine ja kulumi arvutamine).

Olgugi, et ei ole keelatud ühendada üksikuid väikese maksumusega objekte ja rakendada siseeeskirjadega kehtestatud materiaalse põhivara arvele võtmisel kasutatava alampiiri nende **ühismaksumuse ehk komplekti suhtes**, peab selle juures lähtuma **mõistlikkuse printsiibist ja raamatupidamise hea tava põhimõtetest**. Samuti peavad olema asjade komplektiks arvamise põhimõtted kindlasti kirjeldatud raamatupidamise sisekorra eeskirjas.

Komplekti moodustavad eelkõige varad, mis iseseisvalt võetuna ei osale otseselt ettevõtte majandustegevuses, vaid teevad seda koos mõne teise objektiga või ilma milleta nn 'põhiobjekt' ei töötaks. Komplekti moodustavad asjad võivad olla ühetüübilised (näiteks suurde auditooriumisse ostetakse 100 tooli) või eritüübilised (ühe hotellitoa sisustus: voodi, laud, kapp, televiisor).

Varuosad kajastatakse reeglina varudena ja kajastatakse kasumiaruandes kuluna nende kasutusele võtmise hetkel. Varuosad, mille eeldatav kasutusiga on rohkem kui üks aasta või mida saab kasutada ainult konkreetse põhivara objekti juures, käsitletakse samuti materiaalse põhivarana.

Hindamaks, kas projektitoetuse taotluses kavandatud investeeringu puhul on tegemist materiaalse põhivara soetamisega, tuleb kontrollida selle vara vastavust materiaalse põhivara kriteeriumitele. Samuti tuleb analüüsida, kas ettevõtte poolt kehtestatud materiaalse põhivara alampiir on kooskõlas olulisuse printsiibiga. Vajadusel tuleb eraldi hinnata, kas vara komplektina kajastamine on mõistlik ning vastab ettevõtte raamatupidamise sise-eeskirjades toodud põhimõtetele.

Kõikide kulutuste osas, tuleb hinnatas, kas abikõlblik kulu on mõistlik, põhjendatud, selge, üksikasjalikult kirjeldatud, **majanduslikult otstarbekas** ja **toetuse eesmärgi saavutamiseks vajalik**. Projektitoetuse taotleja tagab kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Täiendavalt tuleb iga investeeringu korral tagada, et projektitoetuse saaja suudab täita § 42 lõikes 7 p 2 toodud nõuet, ehk säilitama ja kasutama sihipäraselt projektitoetuse eest **ostetud investeeringuobjekti** vähemalt kolme aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui projektitoetuse saaja on VKE, ning vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui projektitoetuse saaja ei ole VKE või kui projektitoetuse saaja on VKE ja projektitoetuse eest ehitati uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrk.